

niet gaan. Van een grens naar boven werd niet gesproken. En de bepaling tegen verhoging werd nogmaals herhaald door de Synode in 1893, door de vaststelling, dat de School te Kampen moest geven „ten minste... de geheele Theologische vorming... dat is, de vorming door de wetenschappelijke studie der Theologie...”

Het „beding” houdt dus de waarschuwing in: zorg toch voor de beste wetenschappelijke vorming of opleiding, laat nimmer ook maar iets van den wetenschappelijken eisch vallen.

In het „beding” ligt dus door dat verbot vanzelf de aansporing: voor, indien mogelijk, en zooveel mogelijk, het wetenschappelijk peil van die opleiding onthoog.

En nu wil men het „beding” juist omgekeerd gebruiken om die opvoering der wetenschappelijke opleiding tegen te houden.

Dat gaat echter geheel in tegen den geest van dit „beding”.

Dat is veeleer juist „schending” van het beding, waarover men sprak.

Slechts wanneer men kon aantoonen, dat de verdere wetenschappelijke studie der Theologie na het Candidaatsexamen geene opleiding of vorming meer gaf tot het ambt, en dus de leiding bij die studien niet meer was opleiding of vorming van „leeraren”, en dat de wetenschappelijke studie der Theologie na het Candidaatsexamen wezenlijk iets anders was dan de wetenschappelijke studie der Theologie vóór en tot het Candidaatsexamen, slechts dan zou men recht hebben de voortzetting der wetenschappelijke studie der Theologie na het Candidaatsexamen te Kampen te weigeren. Want dan zou bij die studie het doel der School uit het oog verloren worden.

Maar men heeft dit ook 28 Sept. j.l. wel beweerd, doch niet aangewezen, zelfs niet trachten te bewijzen. De Professoren Kuyper, Ridderbos, Dijk, Hepp, Aalders, hebben het achtereenvolgens en op andere wijze gezegd, en herhaald, en nog eens weer gezegd, en opnieuw uitgesproken, en wederom betuigd, en vervolgens herhaald, maar zowel bij den een als bij den ander bleef het bewijs achterwege, en zelfs alle poging om het nu eens duidelijk uiteen te zetten.

Men wees op allerlei vakken of wetenschappen, die ook voor de opleiding van belang kunnen zijn, alsof daaruit iets anders bleek kon, dan dat men zekere perken of grenzen in acht moest nemen, gelijk de mensch bij al zijn arbeid zich telkens beperken moet, omdat hij slechts kleine krachten en een geringen tijdsduur heeft.

Maar omdat men niet alles geven kan, en niet aan alle behoeften en wenselijkheden kan voldoen, volgt toch niet, dat men daarom ook maar niets moet doen en aan geene enkele behoefte of wenselijkheid trachten te voldoen.

Wat men op ander gebied heel natuurlijk vindt, schijnt men hier terstond te vergeten.

Prof. Ridderbos kwam ter bestrijding ook met de nuttigheid voor den dienaar des Woords van de kennis van koophandel en van den militairen dienst, aldus een sprongje makend in de redeneering, zonder aan te toonen, dat voortgezette opleiding en studie in de Theologie na het Candidaatsexamen evenmin opleiding tot het ambt van dienaar des Woords is als opleiding in den handel en voor den militairen dienst dat is. Hij liet na uiteen te zetten, dat opleiding in den handel en van den militairen dienst in wezen voor de opleiding tot dienaar des Woords hetzelfde is als voortgezette opleiding en studie door de wetenschappelijke beoefening der Theologie.

Zoo kan men aardigheden debiteeren, maar gaat men aan de eigenlijke kwestie voorbij. Het punt in geschil eischt degelijker betoog. De vraag, wat dan in wezen het onderscheid is tusschen de wetenschappelijke opleiding en vorming en studie vóór en tot het Candidaatsexamen en die na dat Candidaatsexamen voor het doctoraal en de promotie, dus tusschen de Candidaatstudien en de doctorale studien, het wezenlijk, voortdurend, onderscheid, staat nog steeds open, blijft nog steeds onbeantwoord.

Wat is, daarmee in verband, het wezenlijk verschil tusschen het afnemen van het Candidaatsexamen en dat van het doctoraal examen in de Theologie, en dus tusschen het verleen van den graad van Candidaat in de Theologie en het eventueel bevorderen tot Doctorandus en Doctor in de Theologie?

Op welken innerlijken, zakelijken grond kan het een wel, het andere niet, aan de Theologische Hoogeschool worden toegekend krachtens haar wezen als opleidingsschool?

Wel de wetenschappelijke ontwikkeling tot het Candidaatsexamen, en niet de voortzetting dier wetenschappelijke ontwikkeling tot het doctoraal en de promotie?

Wel de wetenschappelijke studie der Theologie tot het Candidaatsexamen, niet diezelfde wetenschappelijke studie der Theologie tot doctoraal en promotie?

Wat is het wezenlijke verschil?

Uitspreken, beweren, verzekeren, herhalen, nogmaals zeggen, dat hier verschil van karakter, wezenlijk verschil, van studie, onderwijs en opleiding, en examen, is, is niet genoeg.

Hier moet bewezen worden.

Het „beding” sluit de doctorale studie en opleiding en de promotie tot Doctor Theologie aan de eigene inrichting der kerken tot de wetenschappelijke opleiding harer dienaren des Woords niet uit, maar principieel in, wanneer men rekent met punt 3 der verklaring van de Synode van Nederduitse Gereformeerde Kerken in 1891 (n.l. om niets te laten vallen, enz.) en

met het uitgesprokene op de Synode van 1893 (n.l. betreffende de geheele Theologische vorming door de wetenschappelijke studie der Theologie), daar de doctorale studie en opleiding evenzeer opleiding is als de studie en opleiding voor en tot het Candidaatsexamen.

S. GREIDANUS.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

Dankbaar mogen we deze week opnieuw een gift verantwoorden. Ze was afkomstig van D. R. te K. en bedroeg f. 1.— En daar ook andere giften zeer welkom blijven, vooral in dezen tijd, vermelden we nog eens het gifnummer van Prof. Schilder. 127278.

L. DOKES.

De Kleine Catechismus van Zacharias Ursinus. (XVIII.)

89. Wat wordt ons door het vierde gebod opgelegd?

Eerstens, dat de kerkendienst onderhouden worde en in aanzien zij; dat de Gemeente op vastgestelde tijden samenkomme om uit Gods Woord onderwezen te worden, de sacramenten volgens Goddelijke instelling te gebruiken, God niet vereende en openbare geboden aan te roepen, en aanmoedigen bijeen te brengen; terwijl alle onnodige belemmeringen hiervan moeten weggenomen worden.

Daarna, dat wij wat wij op die dagen geleerd hebben, gedurende ons gansche leven overdenken en beoefenen; van alle onse, dat is, kwade werken aflatende, en onze leden Gode tot wapenen der gerechtigheid stellende.

90. Wat beveelt het vijfde gebod?

Dat ieder de plichten van zijn beroep ijverig waarneme; dat wij aan onze ouders en aan allen, die over ons gesteld zijn, of die iets terecht bevelen, eerbied, liefde, verschuldigde gehoorzaamheid en dankbaarheid bewijzen, en hun zwakheid evenzeer dragen, opdat wij de goederen van dit leven, die tot onze zaligheid dienen, door Goddelijke beschikking verkrijgen.

91. Wat wordt ons door het zesde gebod verordend?

Dat niemand zijn of eens anders lichaam of leven zonder Gods bevel kwetse, of zichzelf wreke, of op lichtvaardige wijze zich vertoone, of begeerig zij om te kwetsen of zich te wreken, of deze begeerte met woorden of gebaar te kennen geve; maar dat wij alle menschen, als onszelf, beminnen en ook onzen vijanden weldoen.

92. Wat eischt het zevende gebod?

Dat wij in onze daden, gebaren, woorden, gedachten, aandoeningen, alle onreinheid en onkuisheid, en alle prikkelingen ervan, hetzij in het huwelijk, hetzij in het ongehuwde leven mijden en altijd kuisch en heilig leven.

93. Wat wordt ons door het achtste gebod voorgeschreven?

Dat wij noch het bezit van onzen naaste met bedrog naar ons toehalen; noch ook het onse met eens anders schade zoeken te vermeerdere of te bewaren; noch lichtzinig verkwalen; maar leders nadeel naar ons vermogen verhoeden; onzen arbeid getrouw verrichten; en den goederdruiven naar mate van ons vermogen te hulp komen.

94. Wat beveelt het negende gebod?

Dat wij tegen niemand valsche getuigen, noch lasteraars, noch benijders, noch kwaadsprekers, noch achterdochtigen, noch haastig in het veroordelen, noch leugenaars, noch babbelzuchtig zijn; maar voor de rechtbanken en in alle verrichtingen des levens standvastig de waarheid spreken en belijden; en ook den goeden naam van den naaste, zooveel wij vermogen, beschermen.

95. Wat vordert het tiende gebod?

Dat nooit zelfs de minste netiging of gedachte tegen eenig gebod Gods onze harten ophitste; doch dat wij met ons gansche hart alle zonden voortdurend zullen haten en zullen blaken van liefde tot de gerechtigheid.

R.

G. B.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De Techniek en de Oorlog.

Het is wellicht goed, de behandeling van het boekje van Lord Stamp: „Christianity and Economics” te onderbreken, om eenige aandacht te schenken aan de gebeurtenissen van onze dagen, waarin de techniek zoo'n belangrijke rol speelt en waarop zij, mede door haar geforceerde ontwikkeling, veel invloed heeft uitgeoefend.

Natuurlijk is het verkeerd, het uitbreken van het conflict, dat thans de wereld beroert, aan de werking van één enkelen factor toe te schrijven. Wij staan voor een uiterst moeilijk vraagstuk, dat door een ingewikkeld complex van motieven wordt beheerscht, en door eenvoudige analyse niet kan worden opgelost. Men kan het trachten van verschillende zijden te benaderen, maar zal dan meestal bemerken, dat voortgang niet gemakkelijk is.

Bovendien: waar te beginnen? en hoe verder te gaan?

Er is, vooral in de laatste maanden, gezegd, dat de toen verwachte en thans uitgebroken oorlog, in wezen een klassenstrijd is; een strijd op leven en dood tusschen de bezittende landen en de arme, tusschen de „beates possidentes” en de „have-not's”. In dien zin heeft zich o.a. minister Goebels uitgelaten, en zijn woorden sloegen in. En toen de eisch van „levensruimte” werd gesteld, waren er velen, die dien eisch in principe niet zoo heel verkeerd vonden. De gebruikte uitdrukking heeft iets, dat sympathie wekt. Men ziet in gedachten menschen, die in benauwde omgeving moeizaam worstelen en naar licht en lucht verlangen. En het verzet der partij, waarvan offers

geëischt worden, tegen dat verlangen, doet zoowaar velen iel of wat onaangenaam aan. „Men zou toch wel iets tegemoet kunnen komen.”

En vooral wanneer we het Deutschland van na Versailles beschouwen, en de houding der overwinnaars tegenover den overwonnenen en zijn vrienden, dan is de conclusie schier onafwendbaar: Aan het tegenwoordige conflict heeft de machts-politiek der groote mogendheden grove schuld, zij waren het, die in een totaal verarmd (en door hen „geplunderd”) land, geesten van verzet wekten, die thans een ernstige bedreiging voor hun eigen positie vormen. Zij eischen geld en goederen, zonder daarvoor te willen betalen; zij dwongen tot duren inkoop, maar namen niets terug.

Het is een journalist van Tsjechisch origine, Anton Zischka geheeten, die in zijn boek „Wissenschaft bricht Monopole” (in het Nederlandsch onder den titel: „Wetenschap vernietigt Monopolies” vertaald) op dramatische wijze aan die gedachten uiting heeft gegeven. Hij is niet de eenigste: talloos zijn de geschriften, waarin de Europeesche wereld „vanuit” het verdrag van Versailles werd bezien. Maar zijn boek, dat van vrij recenten datum is, maakte daarom zulk een bijzonderen indruk, omdat het in de worsteling tot economische zelfbevrijding een krachtadige poging zag den vrede in ons werelddeel voor altijd te verzekeren.

Zischka wilde ons duidelijk maken, dat de ongelijke verdeling van grondstoffen over de aarde, de voornaamste bron van alle conflicten was. Machtigen legden beslag op de rijkdommen; armen organiseerden zich om, zoo de kans hun werd gegeven, de bezitters van hun goed te berooven. Het was een strijd op leven en dood; geen vrede zou mogelijk zijn, zolang de tegenstelling tusschen bezitters en niet-bezitters bleef. „Monopolies”, zoo heet het, „beheerschen onze voeding en kleding”. „Zij verschaffen niet alleen winsten, zij geven voor alles macht: aan den milliardair, aan zijn vaderland, aan het eene werelddeel over het andere.” En tegenover die machtigen staan de volken, die in volkomen afhankelijkheid van hen leven, die hun voornaamste levensbehoeften moeten koopen, omdat hun bodem te arm is, dan dat zij ze zelf zouden kunnen voortbrengen. Zij leven diensgevolge „in voortdurenden angst voor honger”, voor „afsnijding van toevoerwegen”, voor „verlies van voedsel en vrijheid en een menschwaardig bestaan”. „De angst zweept hen voort als nooit tevoren.”

Deze constructie vormt nu de basis voor een verdediging der autarkistische economie. Of lever van de noodzakelijkheid in het eigen land al datgene te produceeren, dat de bevolking behoeft. Van een nieuwe verdeling der grondstoffen, heet het, komt toch niets. „Alle wereldomvattende plannen”, die dat doel beoogen, „zijn al even kinderlijk-naïef en onwaarschijnlijk als de illusies van wereldrepublieken of een paradijs op aarde”. Daarom moeten wij alles wat wij noodig hebben of door arbeid verkrijgen, of zelf uitvinden”. Wordt dat ideaal bereikt dan zullen de tot nu toe afhankelijke en daarom in voortdurende spanning levende volkeren, een „rustig gevoel van kracht winnen en een bewustzijn van volkomen onafhankelijkheid”. Zoo zal de basis worden gelegd voor „een innige samenwerking der volken”, voor „een werkelijk vrijen handel, waarin elke dwang ontbreekt”. Men zal koopen wat men wil en verkoopen wat men wil, maar er bestaat niet de minste economische noodzakelijkheid voor den komenden goederenruil, ook zonder deze zouden de volken behoorlijk kunnen leven; bepaalde uitwisseling zou hun bestaan hoogstens veraangename, en in stoffelijk opzicht meer afwisselend maken. De overwinning of de vrees, de vrees voor honger en blokkade, zal de overwinning op den oorlog kunnen beteekenen. Want het is juist die vrees, die tot den oorlog drijft.

Autarkie, de basis voor den vrede? Het klonk zoo mooi! Men zag ze reeds, die werkers. En ze spanden zich in om goederen voort te brengen en zagen niet naar andere volken om.

Die illusie is verstoord; de „belangrijkste aller syntheses: de waarachtige gemeenschap”, kwam niet tot stand, kon ook niet komen.

In het in dit artikel aangehaalde boek heet het, dat in den tijd van den diepsten economischen nood, toen veertig miljoen werklozen doelloos rondstenterden, het geloof in „de kracht en de gaven der menschheid, het geloof in de mogelijkheden, door den Schepper in de natuur gelegd, het geloof aan een betere toekomst”, ontwaakte. En dat men begon te beseffen, dat „techniek en wetenschap belangrijke werktuigen, krachtadige middelen van de politiek zijn”. Ziehier een formulering, die te denken geeft. De schrijver stelt deze doelstelling weliswaar tegenover de individualistische, die in de 19e eeuw het gebied der voortbrenging zou beheerscht hebben, en meent dus dat de menschheid voor die verandering slechts dankbaar kan zijn, maar het gegeven oordeel kan toch moeilijk anders dan als de uitdrukking van een benauwde werkelijkheid opgevat worden. Want inderdaad zijn wetenschap en techniek tot „belangrijke werktuigen” en „krachtadige mid-

delen”
zuiver
land,
tomer
krach
litair
gemat

„All
alles
lezen
het v
groot
Het
niet
stre
meest
menst
die e
verm

Ind
de m
toege
eenvo
Wie
en h
verba
op w
tot d
te vo
natuu
zieh
nen;
gebon
mater

Dat
dat in
des h
nen,
gen,
reeds

De
bleek
aan
dan
en ge
de g
steld
kreeg
den r
spann
blik
meen
de sl
haar
den v
als d
ons l
ons e
in de
heid
der v
gebru

In
gen v
duren
voort
jaren
kinge
gront
den,
in ve
jettie
funct
voort
voort
de p
te be
dwor
regel
van
staat
seffen
in he
derm
nisch
de w
zal h
kunn
zich

A.
1)
„Om
kwart
en de
Denke
Ove
Poste
artikel

De
te
ab